

Дольме М. М. Проблема подготовки будущих учителей технологий в условиях дистанционного обучения.

В статье актуализируется вопрос подготовки будущих учителей технологий в условиях информатизации образования, рассматривается дистанционная образовательная технология, освещаются положительные и отрицательные стороны дистанционного обучения.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, информатизация образования, информационная среда дистанционное обучение.

Dol'me M. M. Problem of preparation of future teachers of technologies in the conditions of the controlled from distance teaching.

Article updated the preparation of future teachers in terms of information technology education, educational technology is considered remote, highlights the positive and negative aspects of distance learning.

Keywords: professional competence, informatization of education, information environment, distance learning.

УДК 37.091.12.011.3 – 051:378(477)(292.41)

Жернокієв І. В., Ходорівська К. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ РЕФОРМИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ)

У статті проаналізовано досягнення країн Північної Європи у реформуванні власних освітніх систем. На основі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел визначено складові успіху впровадження у північноєвропейському і європейському освітньому просторі реформ у галузі технологічної освіти та можливості їх творчого впровадження в освітню практику вищої педагогічної школи України.

Ключові слова: зарубіжний досвід, технологічна освіта, учитель технологій, компетентність, освітні стандарти.

Ключовим завданням для реформування національної системи освіти, яке витікає з обраного українським суспільством і закріпленого в Угоді про Асоціацію курсу на європейську інтеграцію, є прискорення процесів входження української системи освіти у загальноєвропейський освітній простір, де все більшого значення набувають питання використання наукового потенціалу суспільства та підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів. Небачений раніше обсяг знань та інформації, шалені темпи їх зростання та ускладнення знецінюють просте засвоєння фактів, опанування застиглих алгоритмів та вивчення усталених теорій. Внаслідок цього стає неможливим спиратись на традиційний спосіб навчання, що передбачає передачу знань від викладача до студента у процесі навчання. Він повинен бути доповненим, а згодом заміненим самостійним навчанням студента під керівництвом викладача [1, с. 74].

Існуюча на сьогоднішній день система підготовки вчителів технологій в Україні перебуває у тривожному стані і очікує в усіх своїх складових на позитивні дії “зверху” для визнання свого, надзвичайно важливого місця у вітчизняній системі освіти, на надання відповідного матеріального забезпечення. Для зміни такого положення освітня система України насамперед має орієнтуватися на найкращі зразки загальноєвропейського освітнього простору. Це передбачає осмислення загальнолюдського і сучасного зарубіжного досвіду, виявлення в його змісті компонентів, які в адаптованому вигляді можуть стати основою для реформування та функціонування історично сформованої в нашій країні моделі підготовки вчителів технологій.

Аналіз літературних джерел з теми представленого дослідження продемонстрував

високий рівень інтересу широкого кола науковців, представників вітчизняної і зарубіжних систем освіти до вирішення теоретичних і практичних проблем розвитку педагогічної освіти. Реформування підготовки майбутніх педагогів взагалі і вчителів технологій зокрема, як одного з сегментів освіти вищої педагогічної школи привернула увагу і знайшла своє відображення у науковому доробку представників вітчизняної наукової школи Н. Абашкіної, К. Корсака, Н. Ничкало, Л. Пуховської, О. Романовського, А. Сбруєвої, В. Сидоренка, О. Сухомлинської та інших. Що стосується зарубіжних вчених-педагогів, зокрема північноєвропейських А. Аламакі, К. Борг, Т. Кананоя, Ю. Кантола, Л. Ліндстрем, А. Разінен, Г. Торбйорнсон та інші, у різний час вони визначали принципову необхідність реформування структури і змісту освіти майбутніх вчителів технологій.

Метою статті є виявлення і висвітлення досвіду реформування підготовки майбутніх вчителів технологій у сучасній системі вищої педагогічної освіти у країнах Північної Європи і можливості його творчого впровадження у освітню практику вищої школи України.

На сьогоднішній день є загально визнаним і підтвердженим численними дослідженнями фактом, що на Європейському континенті найкращими визнані системи освіти північноєвропейських країн, до яких відносяться Данія, Ісландія, Норвегія, Швеція і Фінляндія. І не випадково, оскільки саме там відбувається цілеспрямоване формування єдиного освітнього простору – сукупності загальних ціннісних орієнтацій, елементів змісту, методів, засобів навчання і виховання підростаючого покоління. Зазначена ситуація була сформована багатьма факторами, серед яких домінували економічні, політичні, громадські, культурологічні [2].

Так, економічні фактори, які вплинули на модернізацію освіти у час розпаду соціалістичного табору, пов'язані з втратою ринку збуту товарів з низькими вимогами до технології виробництва. Це змусило країни Північної Європи і зокрема Фінляндію шукати нові ринки збуту в Західній Європі, що вимагало повної перекваліфікації робітників і перебудови виробництва. Успішне вирішення цього завдання стало можливим завдяки швидкій перебудові вищої професійної освіти взагалі і підготовці педагогічних кадрів зокрема. Насамперед слід зазначити, що реформи у підготовці вчителів технологій у Скандинавських країнах і Фінляндії виявилися успішними внаслідок достатніх ресурсів, застосування законодавчого шляху впровадження реформ, введення проміжного експериментального етапу, який допоміг керівникам виявити, що саме необхідно змінити і вдосконалити в початковій схемі реформ.

Успіх реформи професійної освіти Фінляндії, який знайшов своє відображення у підвищенні рівня кваліфікації педагогів, дозволив забезпечити масову підготовку кваліфікованих працівників, здатних успішно працювати в умовах виробництва побудованого на сучасних високих технологіях [3]. Удосконалення професійної підготовки північноєвропейських учителів технологій стало за таких умов найважливішою частиною всього процесу цілісного вдосконалення освіти. Так, основними напрямками освітніх реформ, які були реалізовані в північноєвропейських країнах і країнах, які пішли їх прикладу, і такими, що підтвердили свою ефективність, були виявлені:

- децентралізація і демократизація управління;
- розширення автономії вищих навчальних закладів з одночасним посиленням їх підзвітності перед суспільством;
- рух у бік ринкових моделей організації, управління і фінансування освіти;
- впровадження нових форм освіти на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

За результатами реформ, здійснених у сфері освіти країнами Північної Європи, особливу увагу світової спільноти спрямовано на Фінляндську Республіку. Саме ця країна після проведення трьох досліджень посіла перше місце серед країн ОЕСР за відмінні результати продемонстровані фінськими школярами у тестуванні за Міжнародною програмою PISA (Programme for International Student Assessment) “Програми з міжнародної оцінки освітніх досягнень учнів” в 2000, 2003, 2006 і 2008 роках. Слід зазначити, що системи освіти країн Північної Європи будуються приблизно за однією моделлю і мають багато спільного і перш за все це те, що переважна кількість навчальних закладів знаходиться в

державному секторі. Для української системи освіти також характерна приналежність до державного сектору більшості навчальних закладів, що створює схожі можливості для успішного введення сучасних національних та європейських стандартів в освіті, а також для ефективної адаптації до європейської педагогічної практики. Окрім того слід зазначити, що системи підготовки вчителів технологій зокрема як один із визнаних факторів успіхів країн переможниць PISA в країнах Північної Європи, незважаючи на існуючі відмінності національних систем (щодо структурної організації, змісту тощо), демонструють тенденцію зближення та конвергенції. Коріння цих процесів знаходяться в історичній і культурній спільності Європейських народів.

Високі показники систем освіти країн північної Європи після імплементації реформ зумовили значний поштовх для розвитку освітніх систем різних держав світу і спонукали до пошуку шляхів реформування національних вищої педагогічної та загальноосвітньої шкіл. На перший погляд спільними в поясненні високих навчальних досягнень цих країн є такі чинники: у кожній з них значення освіти своєчасно було визнано центральним завданням і передумовою подальшого розвитку суспільства; учні (хлопчики і дівчата) в основному навчаються разом, а їх розвиток здійснюється на принципах індивідуалізації; у всіх країнах-переможницях прийняті національні освітні стандарти; школи отримують потужну зовнішню підтримку, але мають самоврядування; особлива роль відводиться підготовці педагогічних кадрів, підвищенню їх кваліфікації та допомоги в організації освітнього процесу [4, с. 9]. Значної уваги в зазначеному контексті набули дослідження німецьких педагогів, які довели, що перше місце серед чинників досягнення високих результатів фінської школи належить комплексним змінам у системі підготовки педагогів взагалі і вчителів технологій зокрема [5].

Проект реформування української освіти також підкреслює необхідність підготовки освітян європейського рівня та передбачає, що досягнення якісно нового стану рівня академічного персоналу української вищої школи здійснюється через вирішення двоєдиної проблеми: формування нової генерації академічного персоналу, яка від початку відповідає сформульованим вище умовам, а також трансформація свідомості та переозброєння новими підходами до власної професійної діяльності значної частини наявного викладацького корпусу [1, с. 24].

Сьогодні для проведення реформи вищої школи з урахуванням європейського і його складової північноєвропейського освітнього досвіду розроблена Стратегія реформування вищої освіти в Україні, в якій визначені основні завдання реформ:

1. Забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти.
2. Реорганізація системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів всіх суб'єктів національної системи вищої освіти України.
3. Трансформація університетів у центри незалежної думки, які здатні дати персонал та ідеї для прискореної модернізації країни.
4. Забезпечення справедливої конкуренції між закладами вищої освіти як запоруки високої якості вищої освіти.
5. Створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти.
6. Інтеграція вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір [1, с. 7].

Досвід і успіхи в освіті країн Північної Європи свідчать: інформаційне суспільство, нові виробничі технології повинні насамперед змінювати роль вчителя технологій як у школі так і суспільстві. Для тих, хто хоче логічно, з урахуванням національної специфіки творчо використовувати зазначені досягнення північноєвропейських колег потрібно в першу чергу визначити відповідні шляхи. У нашому випадку, шляхи щодо підготовки вчителів професійного та трудового навчання загальноосвітніх шкіл.

Висновки: Аналіз успішного досвіду реформування освіти у країнах Північної Європи та перспектив реформування вітчизняної вищої педагогічної школи у галузі технологічної освіти у загальноосвітній школі показує, що основні напрямки реформування, визначені у

реформах західних систем освіти, враховані у проекті стратегії реформування освіти Україні. В той же час, у проекті відзначені освітні проблеми, які не можуть бути вирішені в Україні протягом найближчих років. Переважно ці проблеми стосуються підготовки педагогічних працівників європейського рівня. Тому, слід вважати доцільним творче використання реформаторського досвіду північноєвропейських колег у фокусуванні дослідницької та методичної роботи студентів на базі школи або у спеціальних науково-методичних центрах при загальноосвітньому навчальному закладі. Саме в умовах майбутнього робочого місця студент має найкращі можливості для формування практичних вмінь освітньої і виховної діяльності з учнями, взаємодії з педагогічним колективом. Адже наступний крок – це формування у вчителя готовності до емоційних спалахів учнів, зіткнення думок, виходу емоцій в суперечці, де від нього вимагається висока майстерність у вирішенні конфліктних ситуацій у процесі урочної та позаурочної діяльності.

Успіх впровадження в педагогічний процес досвіду освітніх реформ країн Північної Європи буде залежати від здатності вчителів створювати нетрадиційну атмосферу навчальних занять, нову педагогіку, яка спирається на застосування нових технологій, розвивати соціально активну робочу обстановку в класі, засновану на колективній роботі, освоєнні знань у співпраці з іншими, груповій роботі. Принципово важливими для майбутнього вчителя технологій є такі якості, як здатність на впровадження інноваційних методів використання техніки з метою активізації пізнавальної діяльності, підвищення рівня технічної грамотності, поглиблення знань і їх створення.

Наступний важливий напрям – формування у майбутнього вчителя технологій вмінь з інтенсифікації соціальних зв'язків підрастаючого громадянина в сучасному світі. Постійно зростаючі навантаження на його психіку роблять процеси спілкування все більше значущими для дітей, їх життя та успіхів у навчанні та праці. Тому слід опановувати необхідні знання на теоретичних заняттях в університеті, а в процесі педагогічної практики треба вміти їх реалізовувати практично.

Насамкінець слід зазначити, що важливим напрямом наукових досліджень використання досвіду реформування освіти Північних країн може бути надання вітчизняним педагогам звичайних для скандинавів можливостей корегувати навчальний матеріал в залежності від інтересів учнів, яке дозволить їм вносити багато пропозицій з удосконалення його змісту і методики викладання.

Використана література:

1. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (проект). – МНОУ, 2014. – 75 с.
2. *Borg K. What is slojd / K. Borg // Tradition in transition.* – 2006. – № 2-3. – С. 41-43.
3. Актуальные вопросы развития образования в странах ОЭСР / отв. ред. М. В. Ларионова. – Г. : Издательский дом ГУ ВШЭ, 2005. – 152 с.
4. www.edu.fi.
5. *Данилова Л. Перспективы использования опыта финской школы в процессе реформирования немецкого образования / Л. Данилова // Вестник образования за рубежом.* – 2001. – № 3. – С. 14.
6. *Пискунова О. В. Подготовка учителя к обеспечению современного качества образования для всех / О. В. Пискунова.* – Санкт-Петербург : Издательство РДПУ им. О. И. Герцена, 2007. – 80 с.
7. *Пуховская Л. Тенденции развития систем подготовки учителей в Европе / Л. Пуховская // Педагогика и психология.* – 1994. – № 3. – С. 3.
8. *Zhernoklieiev I. The and tendencies concerning the labor and professional teachers preparing in the education in the countries of the North Europe for the practice in the Ukrainian school / I. Zhernoklieiev // Technika-Informatyka-Edukacja Uniwersytet Rzeszowski.* – 2008. – Tom IX. – P. 157-161.

References:

1. *Stratehiia reformuvannia vyshchoi osvity v Ukraini do 2020 roku (proekt).* – MNOU, 2014. – 75 s.
2. *Borg K. What is slojd / K. Borg // Tradition in transition.* – 2006. – № 2-3. – S. 41-43.
3. *Aktualnye voprosy razvitiya obrazovaniya v stranakh OESR / отв. red. M. V. Larionova.* – G. : Izdatelskiy dom GU VShE, 2005. – 152 s.
4. www.edu.fi.
5. *Danilova L. Perspektivy ispolzovaniya opyta finskoy shkoly v protsesse reformirovaniya nemetskogo obrazovaniya / L. Danilova // Vestnik obrazovaniya za rubezhom.* – 2001. – № 3. – S. 14.

6. Piskunova O. V. Podgotovka uchitelya k obespecheniyu sovremennogo kachestva obrazovaniya dlya vsekh / O. V. Piskunova. – Sankt-Peterburg : Izdatelstvo RDPU im. O. I. Gertsena, 2007. – 80 s.
7. Pukhovskaya L. Tendentsii razvitiya sistem podgotovki uchiteley v Yevrope / L. Pukhovskaya // Pedagogika i psikhologiya. – 1994. – № 3. – S. 3.
8. Zhernoklieiev I. The and tendencies concerning the labor and professional teachers preparing in the education in the countries of the North Europe for the practice in the Ukrainian school / I. Zhernoklieiev // Technika-Informatyka-Edukacja Uniwersytet Rzeszowski. – 2008. – Tom IX. – P. 157-161.

Жерноклеев И. В., Ходоривская К. В. Особенности использования опыта стран Северной Европы в процессе становления реформы высшей педагогической школы в Украине (на примере подготовки будущих учителей технологий).

В статье проанализированы достижения стран Северной Европы в реформировании собственных образовательных систем. На основе отечественных и зарубежных научных источников определены составляющие успеха внедрения в североευропейском и европейском образовательном пространстве реформ в области технологического образования и возможности их творческого внедрения в образовательную практику высшей педагогической школы Украины.

Ключевые слова: зарубежный опыт, технологическое образование, учитель технологий, компетентность, образовательные стандарты.

Zhernoklieiev I. V., Khodorivska K. V. The features of the use the experience of the north European countries in the process of formation the reform of high pedagogical school in Ukraine (on the example of prospective technology teachers preparation).

The article analyzes the achievements of the Nordic countries in reforming of their own education systems. Based on domestic and foreign scientific sources, it was identified the components of successful implementation the reforms of technological education on the Nordic and European educational space and possibilities of their creative implementation into educational practice of Ukrainian higher pedagogical school.

Keywords: international experience, technological education, teacher of technology, competence, educational standards.

УДК 378.147.16:640.4

Зубар Н. М., Волкова А. А.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ: ПОГЛЯД РОБОТОДАВЦЯ ТА ВИПУСКНИКА

У статті розкриваються проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

Ключові слова: компетентність, випускник, фахівець готельно-ресторанної справи, роботодавець, європейська освіта, транс'європейська програма взаємобмінів.

Проблема розриву у знаннях і навиках, які отримують випускники вищих навчальних закладах (ВНЗ) та професійними компетентностями, що висувають роботодавці – це завдання професійного формування фахівця готельно-ресторанної справи.

За даними великих мереж готельно-ресторанного бізнесу лише 10% випускників ВНЗ, що звертаються до них по працевлаштуванню, успішно проходять кваліфікаційний відбір і працевлаштовуються на посади з можливістю подальшого кар'єрного росту.

Причин у такої ситуації декілька:

- вакансії існують, але так само існує брак навичок і низька здатність випускників до працевлаштування;
- глибока економічна криза та високий рівень безробіття серед молоді;
- зростаючі вимоги до висококваліфікованої роботи;